

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 5. joulukuuta 2022
(OR. en)

15653/22

Toimielinten välinen asia:
2022/0398(COD)

JAI 1624
COPEN 431
DROIPEN 163
ENFOPOL 621
CODEC 1932

EHDOTUS

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	2. joulukuuta 2022
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2022) 684 final
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 684 final.

Liite: COM(2022) 684 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.12.2022
COM(2022) 684 final

2022/0398 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten
määrittelystä**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Rajoittavat toimenpiteet ovat olennainen väline Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 21 artiklassa vahvistettujen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi. Näihin tavoitteisiin kuuluvat unionin arvojen turvaaminen, kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien lujittaminen ja tukeminen.

Näiden arvojen suojelemiseksi EU voi määrätä kolmansiin maihin, yhteisöihin, oikeushenkilöihin tai luonnollisiin henkilöihin kohdistettavia rajoittavia toimenpiteitä. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat kohdennetut yksittäiset toimenpiteet, kuten kohdennetut talouspakotteet (varojen jäädyttäminen) ja maahanpääsyn rajoitukset (matkustuskiellot) sekä alakohtaiset toimenpiteet eli aseidenvientikiellot tai taloudelliset ja rahoitukselliset toimenpiteet (esimerkiksi tuonti- ja vientirajoitukset ja tiettyjen palvelujen, kuten pankkipalvelujen, tarjoamista koskevat rajoitukset).¹

EU:ssa on tällä hetkellä käytössä yli 40 erilaista rajoittavien toimenpiteiden järjestelmää. Joissakin näistä järjestelmistä pannaan täytäntöön Yhdistyneiden kansakuntien rajoittavia toimenpiteitä; osan niistä EU toteuttaa itsenäisesti. Maakohtaisia tilanteita käsittelevien toimenpiteiden lisäksi EU on hyväksynyt myös yleisiä toimenpiteitä, joiden kohteita ovat kemiallisten aseiden leviäminen ja käyttö, kyberhyökkäykset, ihmisoikeusloukkaukset ja terrorismi.² Rajoittavat toimenpiteet ovat jäsenvaltioita sekä kaikkia jäsenvaltioiden lainkäyttövallan alaisuudessa olevia henkilöitä tai yhteisöjä (EU:n toimijoita) sitovia.³

(1) Unionin rajoittavien toimenpiteiden epäjohtonmukainen täytäntöönpano

¹ Neuvosto hyväksyy rajoittavia toimenpiteitä. Neuvosto antaa ensin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan päätöksen SEU-sopimuksen 29 artiklan nojalla. Neuvoston päätöksessä vahvistetut toimenpiteet pannaan täytäntöön joko EU:n tai kansallisella tasolla. Käytäntönä on ollut tähän mennessä, että jäsenvaltiot, jotka ovat oikeudellisesti velvollisia toimimaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien neuvoston päätösten mukaisesti, panevat toimenpiteet, kuten aseidenvientikiellot ja maahanpääsyn rajoitukset, suoraan täytäntöön. Muita toimenpiteitä ovat esimerkiksi sellaiset, joilla keskeytetään osittain tai kokonaan taloudelliset suhteet kolmanteen maahan taikka vähennetään niitä, sekä yksittäiset toimenpiteet, joilla jäädytetään varat ja taloudelliset resurssit tai joilla estetään varojen ja taloudellisten resurssien saataville asettaminen. Nämä toimenpiteet pannaan täytäntöön asetuksella, jonka hyväksyy neuvosto määränemmistöllä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja komission yhteisestä ehdotuksesta SEUT-sopimuksen 215 artiklan mukaisesti. Toimenpiteiden kiertämistä koskevia säännöksiä on kummankin tyyppisissä säädöksissä.

² Yleiskuvan tästä saa EU:n pakotteita koskevasta kartasta, joka on saatavilla verkko-osoitteessa <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

³ Unionin lainkäyttöalueella (alueella), ts. toimenpiteitä sovelletaan a) unionin alueella sen ilmatila mukaan lukien; b) jäsenvaltion lainkäyttövallan alaisessa ilma-alueella tai muussa alueella; c) unionin alueella tai sen ulkopuolella olevaan jäsenvaltion kansalaiseen; d) unionin alueella tai sen ulkopuolella olevaan oikeushenkilöön, yhteisöön tai elimeen, joka on perustettu tai muodostettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti; e) oikeushenkilöön, yhteisöön tai elimeen, jonka harjoittama liiketoiminta tapahtuu kokonaan tai osittain unionin alueella (ks. esim. Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä 17 päivänä maaliskuuta 2014 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 269/2014 (EUVL L 78, 17.3.2014, s. 6) 17 artikla.

Samalla kun unionin rajoittavien toimenpiteiden käyttöä on tehostettu viime vuosikymmeninä⁴, myös niiden kiertämiseen tarkoitettut toimet ovat lisääntyneet. Komissio on aiemmin kiinnittänyt huomiota rajoittavien toimenpiteiden epäjohtonmukaiseen täytäntöönpanoon ja siihen, että se heikentää niiden tehokkuutta ja EU:n kykyä puhua yhdellä äänellä.⁵

Yhdellä äänellä puhumisesta on tullut entistäkin tärkeämpää nykyisessä tilanteessa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. EU on ottanut käyttöön useita rajoittavia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat venäläisiin ja valkovenäläisiin yksityishenkilöihin ja yhteisöihin, ja jotkin näistä toimenpiteistä ovat peräisin vuodelta 2014. Komissio perusti tässä tilanteessa jäädyttämisen- ja takavarikointityöryhmän tehostaakseen unionin tason koordinoitua näiden rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa. Työryhmä varmistaa jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen, kuten Europolin ja Eurojustin, välisen koordinoinnin. Se on keskustellut säännöllisesti yhteisen rikosoikeudellisen lähestymistavan tarpeesta, jotta unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen osallistuvat luonnolliset ja oikeushenkilöt voitaisiin saattaa vastuuseen.

Unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpano ja sen valvonta ovat ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulla. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on arvioitava, onko SEU-sopimuksen 29 artiklan tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 215 artiklan nojalla annettuja asiaa koskevia neuvoston päätöksiä ja neuvoston asetuksia rikottu, ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet. Tältä osin EU:n asetukset sisältävät järjestelmällisesti säännöksen, jossa jäsenvaltioita vaaditaan antamaan kansallisia sääntöjä kyseisten unionin säädösten rikkomisesta määrättävistä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista.⁶

Rajoitusten lisäksi nämä päätökset ja asetukset sisältävät yleensä

- toimenpiteiden kiertämistä koskevan lausekkeen, jossa kielletään tietoinen ja tahallinen osallistuminen toimiin, joilla pyritään kiertämään kyseessä olevia rajoittavia toimenpiteitä⁷ ja
- muita velvoitteita, erityisesti velvoitteen raportoida toimenpiteistä, joihin on ryhdytty rajoittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi (esimerkiksi jäädytettujen varojen määrän ilmoittaminen viranomaisille).

⁴ Ks. EU:n pakotekartta, alaviite 2.

⁵ Komission tiedonanto, *Euroopan talous- ja rahoitusjärjestelmä: lisää läpinäkyvyyttä, vakautta ja häiriönsietokykyä*, COM(2021) 32 final, 19.1.2021, 5 jakso (EU:n pakotteiden täytäntöönpanon ja valvonnan vahvistaminen), s. 16, saatavana osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0032&from=EN>. Samassa tiedonannossa komissio toteaa, että unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpano ei kuitenkaan ole niin yhtenäistä kaikkialla EU:ssa kuin sen pitäisi olla. Tämä vääristää sisämarkkinoita, sillä EU:n yritykset, myös ulkomaisten yritysten EU:hun sijoittautuneet tytäryhtiöt, voivat kiertää kieltoja. Lisäksi tämä aiheuttaa epävarmuutta toimijoiden keskuudessa. Kuten jo edellä on todettu, epäjohtonmukainen täytäntöönpano heikentää rajoittavien toimenpiteiden tehokkuutta ja EU:n kykyä puhua yhdellä äänellä. Muiden aloitteiden ohella tämä strategia edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä sen varmistamiseksi, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättävät kansalliset seuraamukset ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

⁶ Ks. esimerkiksi rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta 31 päivänä heinäkuuta 2014 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 833/2014 8 artikla, konsolidoitu teksti saatavana osoitteessa [EUR-Lex - 02014R0833-20220413 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0833-20220413-EN-EUR-Lex(europa.eu)).

⁷ On huomattava, että tätä lauseketta sovelletaan, vaikka yritys ei johtaisi rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen. Riittää, että on osallisena sitä varten luoduissa järjestelyissä.

Vaikka SEU-sopimuksen 29 artikla ja SEUT-sopimuksen 215 artikla muodostavat oikeusperustan sille, että neuvosto voi hyväksyä tarvittavia toimenpiteitä unionin rajoittavien toimenpiteiden hyväksymiseksi, rajoittavien toimenpiteiden hyväksymistä koskeva oikeusperusta ei kuitenkaan mahdollista rikosoikeudellisten määritelmien ja rikosoikeudellisten seuraamusten tyyppien ja tasojen määrittämisen lähentämistä⁸.

(2) Jäsenvaltioiden rikosoikeudellisten määritelmien ja seuraamusten erot

Kansallisia järjestelmiä ei ole yhdenmukaistettu EU:n tasolla, joten ne eroavat merkittävästi toisistaan siltä osin kuin on kyse unionin rajoittavien toimenpiteitä koskevan unionin lainsäädännön rikkomisen rangaistavuudesta. Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen on aina rikos 12 jäsenvaltiossa. Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen voi olla hallinnollinen rikkomus tai rikos 13 jäsenvaltiossa.⁹ Perusteet, joiden mukaan menettely luokitellaan jompaankumpaan kategoriaan, liittyvät yleensä menettelyn vakavuuteen (vakava rikkominen) taikka laadulliseen (tahallisuus tai törkeä huolimattomuus) tai määrälliseen (vahinko) määrittelyyn¹⁰, mutta niissä on eroja jäsenvaltioiden välillä. Kahdessa jäsenvaltiossa nimenomaan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvä rikos voi kuitenkin tällä hetkellä johtaa vain hallinnollisiin seuraamuksiin.¹¹

Myös seuraamusjärjestelmät vaihtelevat huomattavasti eri jäsenvaltioissa. Vankeusrangaistuksen kesto voi 14 jäsenvaltiossa olla enintään 2–5 vuotta. Kahdeksassa jäsenvaltiossa ovat mahdollisia 8–12 vuoden enimmäisrangaistukset.¹² Enimmäissakko, joka voidaan määrätä unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta joko rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen perusteella, vaihtelee jäsenvaltioiden välillä paljon, 1 200 eurosta 500 000 euroon.¹³

Oikeushenkilöiden vastuusta unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisessa on säädetty 14 jäsenvaltiossa.¹⁴ Lisäksi 12 jäsenvaltiossa on säädetty hallinnollisista seuraamuksista, erityisesti sakoista, joita voidaan määrätä oikeushenkilöille, jos niiden työntekijät tai johtajat rikkovat rajoittavia toimenpiteitä. Oikeushenkilöiden sakkojen enimmäismäärä on 133 000–37 500 00 euroa.¹⁵

(3) Rikostutkintojen ja syytetoimien puute

⁸ Rikosoikeudellisten määritelmien ja seuraamusten lähentäminen ei voi perustua SEU-sopimuksen 29 artiklan tai SEUT-sopimuksen 215 artiklan oikeusperustaan, joka ei ole lainsäädännöllinen.

⁹ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, liite, saatavana osoitteessa https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/genocide_network_report_on_prosecution_of_sanctions_restrictive_measures_violations_23_11_2021.pdf. Raportti esiteltiin myös neuvoston rikosoikeusyhteistyöryhmälle (COPEN) ja julkaistiin 16. maaliskuuta 2022 päivätyssä neuvoston asiakirjassa 7274/22.

¹⁰ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, 5.1 kohta, s. 22.

¹¹ Ks. edellinen alaviite.

¹² Ks. edellinen alaviite, 5.2 kohta, s. 23.

¹³ Ks. edellinen alaviite, 5.3 kohta, s. 24.

¹⁴ Ks. edellinen alaviite, perustuu joukkotuhontaa käsittelevän verkoston raporttiin ja komission tarkempaan selvitykseen.

¹⁵ Ks. edellinen alaviite.

Käytännössä vain hyvin harvat yksityishenkilöt tai oikeushenkilöt, jotka ovat vastuussa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta, joutuvat vastuuseen teoistaan.¹⁶ Joukkotuhontaa käsittelevän verkoston raportissa kuitenkin todetaan, että viime aikoina on havaittu myönteinen suuntaus aloitettujen lainvalvontatoimien määrässä, ja myös tiettyjen kansallisten viranomaisten määräämien seuraamusten määrä on kasvanut.¹⁷

Huolimatta siitä, että joissakin jäsenvaltioissa on havaittu myönteisiä suuntauksia, näyttää kuitenkin siltä, että vain muutamissa jäsenvaltioissa on meneillään unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyviä oikeudellisia menettelyjä.¹⁸ Tämä voi olla osoitus siitä, että monissa jäsenvaltioissa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista koskevia tutkintoja ja syytetoimia ei pidetä kovin tärkeinä. Tältä osin on todettava, että Europol ja Eurojust ovat kehittäneet erilaisia toimia, joilla tuetaan poliisi- ja oikeusviranomaisia unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisten tutkinnassa ja syytetoimissa. Europol ja Eurojust ovat verranneet EU:n nimeämien yksityishenkilöiden ja yritysten luetteloa tietokannoissaan oleviin tietoihin. Europol on käynnistänyt myös ”Operation Oscar” -nimisen operaation¹⁹. Sen tavoitteena on tukea jäsenvaltioiden talousrikostutkintoja, joissa tutkitaan unionin rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien yksityishenkilöiden ja oikeushenkilöiden omistamia rikoksella saatuja varoja. Rikostutkintojen ja syytetoimien lähtökohtana onkin usein se, että hallintoviranomaiset havaitsevat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen ja siirtävät asian lainvalvontaviranomaisten käsiteltäväksi. Se, ettei tällaista tapahdu, osoittaa, että operatiivinen yhteistyö kansallisessa lainvalvontaketjussa on puutteellista.

(4) Nykyisen tilanteen ennallaan pitämisestä koituvat kielteiset seuraamukset

Jos lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla ei ole asianmukaisia ja tehokkaita työkaluja ja resursseja ehkäistä, havaita ja tutkia unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisia ja ryhtyä niitä koskeviin syytetoimiin, käytännössä näiden toimenpiteiden kohteina ovat yksityishenkilöt ja oikeushenkilöt, joiden varat on jäädytetty, voivat jatkaa varojensa käyttämistä ja unionin rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien järjestelmien tukemista, jolloin rajoittavien toimenpiteiden tavoitteita ei saavuteta.

Lisäksi jäsenvaltioiden hallinto- ja/tai rikoslaeissa olevat määritelmät unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ja siitä määrättävistä seuraamuksista vaihtelevat suuresti. Tämä tarkoittaa sitä, että samasta rikkomisesta voidaan määrätä rangaistukseksi hyvin erilaisia seuraamuksia, jotka voidaan panna täytäntöön eri tasoilla. Tämä heikentää unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokkuutta ja EU:n tavoitteiden uskottavuutta.

¹⁶ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, s. 4. Yhteenveto jäsenvaltioiden ja verkoston tarkkailijajäsenenä olevien valtioiden asiaa koskevasta lainsäädännöstä on asiantuntijaraportin liitteenä, ks.

https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/genocide_network_report_on_prosecution_of_sanctions_restrictive_measures_violations_23_11_2021.pdf. Raportti esiteltiin myös neuvoston rikosoikeusyhteistyöryhmälle (COPEN) ja julkaistiin 16. maaliskuuta 2022 päivätyssä neuvoston asiakirjassa 7274.

¹⁷ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, s. 13.

¹⁸ Ks. tiettyjen tapausten esittely joukkotuhontaa käsittelevän verkoston raportista *Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, s. 14.

¹⁹ Europol, *EU-wide operation targeting criminal assets in relation to the Russian invasion of Ukraine*, saatavana osoitteessa: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eu-wide-operation-targeting-criminal-assets-in-relation-to-russian-invasion-of-ukraine>.

Joissakin tapauksissa voi myös käydä niin, että unionin rajoittavien toimenpiteiden vastaisesti toteutettujen toimien tuottaman hyödyn ansiosta näiden rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevat yhteisöt ja yksityishenkilöt voivat jatkaa osallistumistaan siihen toimintaan, jonka vuoksi he ovat joutuneet rajoittavien toimenpiteiden kohteeksi.

(5) Ehdotuksen tavoitteet

Tätä taustaa vasten ja Euroopan komission 25. toukokuuta 2022 esittämän ehdotuksen²⁰ perusteella neuvosto on päättänyt määrittää unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen sellaiseksi rikollisuuden alaksi, joka täyttää SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaiset edellytykset. Siksi komissio on voinut antaa tavallisessa lainsäätämisyksessä tämän direktiiviehdotuksen, jonka tavoitteena on lähentää unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä.

Tämän ehdotuksen tavoitteena on

- (a) lähentää unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten määritelmiä;
- (b) varmistaa, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä rikoksista määrättävät seuraamukset ovat tyypeiltään ja tasoiltaan tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia;
- (c) edistää rajatylittäviä tutkinta- ja syytetoimia ja
- (d) parantaa kansallisten lainvalvontaketjujen operatiivista tehokkuutta tutkintojen, syytetoimien ja seuraamusten määräämisen edistämiseksi.

• Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa

SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistetaan EU:n yhteiset arvot, jotka ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Rajoittavien toimenpiteiden tehokas täytäntöönpano, myös rikosoikeudellisilla keinoilla rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen yhteydessä, tukee näiden yhteisten arvojen vaalimista EU:ssa ja sen ulkopuolella.

Lisäksi EU muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä. Sen tavoitteena on varmistaa korkea turvallisuustaso rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä. SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto ”voivat [– –] säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen”.

Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten määritelmien ja seuraamusten lähentäminen täydentää komission ehdotusta varojen takaisinmaksua ja menetetyksi tuomitsemista koskevaksi direktiiviksi, jolla osaltaan pannaan täytäntöön

²⁰ Euroopan komissio, ehdotus neuvoston päätökseksi unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen lisäämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikollisuuden aloihin, COM(2022) 247, 25.5.2022.

turvallisuusunionistrategiaa²¹ ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaa EU:n strategiaa²². Varojen takaisin Hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan direktiiviehdotuksen tavoitteena on vahvistaa kansallisten viranomaisten valmiuksia jäljittää, tunnistaa, jäädyttää ja hallinnoida omaisuutta, jonka voidaan osoittaa olevan rikoshyötyä tai rikoksentekoväline. Lisäksi siinä säädetään menetetyksi tuomitsemista koskevasta vahvistetusta oikeudellisesta kehyksestä, jota voidaan soveltaa myös niissä erityistapauksissa, joissa tuomio tietystä rikoksesta ei ole mahdollinen.

Ehdotuksella varojen takaisin Hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevaksi direktiiviksi edistetään myös rajoittavien toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa, sillä siinä edellytetään, että jäsenvaltiot mahdollistavat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvän omaisuuden jäljittämisen ja tunnistamisen kansallisessa lainsäädännössä määritetyn mukaisesti. Ehdotuksen mukaan varojen takaisin Hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevia tarkistettuja sääntöjä on määrä alkaa soveltaa myös unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista koskeviin rikoksiin.

Tämän unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien määritelmien ja seuraamusten lähentämistä koskevan direktiiviehdotuksen hyväksymisen jälkeen jäljittämiseen, tunnistamiseen, jäädyttämiseen, hallinnointiin ja menetetyksi tuomitsemiseen liittyviä toimenpiteitä koskevia sääntöjä aletaan soveltaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvään omaisuuteen. Näin ollen osalta sellaisen rikoshyödyn osalta, joka on saatu rikkomalla unionin rajoittavia toimenpiteitä – esimerkiksi jos yksityishenkilöt ja yritykset asettaisivat varoja kohdennettujen talouspakotteiden (esim. varojen jäädyttämisen) kohteena olevien henkilöiden käyttöön –, voidaan ryhtyä menetetyksi tuomitsemista koskeviin toimenpiteisiin. Samalla voidaan tuomita menetetyksi myös rikoksentekovälineet, joita on käytetty rajoittavien toimenpiteiden rikkomisessa.

• Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa

Unionin rajoittavia toimenpiteitä koskevat neuvoston asetukset

Rajoittaviin toimenpiteisiin kohdistuvien rikosten ja niiden rikkomisen perusteella määrättävien seuraamusten rikosoikeudellista määrittelyä koskevien vähimmäissääntöjen vahvistaminen SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan perusteella vahvistaisi rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa ja täydentäisi siten SEU-sopimuksen 29 artiklan ja SEUT-sopimuksen 215 artiklan mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä. Asetusten (EU) N:o 833/2014 ja (EU) N:o 269/2014²³ seuraamuksia koskevaa säännöstä on vahvistettu osana kuudetta rajoittavien toimenpiteiden pakettia, joka on annettu Venäjän Ukrainaan

²¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n turvallisuusunionistrategiasta, COM(2020) 605 final, 24.7.2020.

²² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva EU:n strategia, COM(2021) 170 final, 14.4.2021.

²³ Neuvoston asetus (EU) N:o 833/2014, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2014, rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta, EUVL L 229, 31.7.2014, s. 1–11, konsolidoitu toisinto saatavana osoitteessa: [EUR-Lex - 02014R0833-20220604 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220604); Neuvoston asetus (EU) N:o 269/2014, annettu 17 päivänä maaliskuuta 2014, Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä, EUVL L 78, 17.3.2014, s. 6–15, konsolidoitu toisinto saatavana osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0269-20220604>.

kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi. Muutetuilla säännöksillä veloitetaan jäsenvaltiot vahvistamaan säännöt, joita sovelletaan näiden asetusten rikkomisesta määrättäviin seuraamuksiin, myös rikosoikeudellisiin seuraamuksiin, ja toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on säädettävä myös asianmukaisista toimenpiteistä, joilla tällaisista rikkomisista saatu rikoshyöty voidaan tuomita menetetyksi.

Neuvosto antoi 21. heinäkuuta 2022 neuvoston asetuksen (EU) 2022/1273²⁴, jolla muutetaan neuvoston asetuksen (EU) N:o 269/2014 8 ja 9 artiklaa. Erityisesti kyseisen asetuksen tehokkaan ja yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ja tällaista täytäntöönpanoa haittaavien, rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseen tähtäävien järjestelyjen kasvavan monimutkaisuuden vuoksi asetuksessa veloitetaan sellaiset nimetyt henkilöt ja yhteisöt, joilla on varoja jäsenvaltion lainkäyttöalueella, ilmoittamaan näistä varoista ja tekemään yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tällaisen ilmoituksen todentamisessa (9 artikla).²⁵ Tämän veloitteen noudattamatta jättäminen katsotaan toimenpiteiden kiertämiseksi.²⁶ Asetuksella N:o 2022/1273 vahvistetaan myös EU:n toimijoiden ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä, jotta varojen jäädyttämisen rikkominen ja kiertäminen voitaisiin estää (8 artikla).²⁷

SEU-sopimuksen 29 artikla ja SEUT-sopimuksen 215 artikla eivät kuitenkaan ole sopiva oikeusperusta rikosoikeudellisten määritelmien ja seuraamusten tyyppien ja tasojen lähentämiselle.

Komission vuonna 2021 antama tiedonanto Euroopan talous- ja rahoitusjärjestelmästä

²⁴ Neuvoston asetus (EU) 2022/1273, annettu 21 päivänä heinäkuuta 2022, Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 muuttamisesta, ST/11451/2022/INIT, EUVL L 194, 21.7.2022, s. 1–4.

²⁵ Asetuksen (EU) N:o 269/2014 9 artiklan 1–3 kohta, sellaisina kuin ne ovat muutettuina: ”1. Kielletään tietoinen ja tarkoituksellinen osallistuminen toimiin, joiden tavoitteena tai seurauksena on 2 artiklassa tarkoitetun kiellon kiertäminen. 2. Liitteessä I lueteltujen luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten on a) raportoitava ennen 1 päivää syyskuuta 2022 tai kuuden viikon kuluessa merkitsemispäivästä luetteloon I, sen mukaan, kumpi ajankohta on myöhäisempi, kaikki tiedot sellaisista jäsenvaltion lainkäyttöalueella sijaitsevista varoista tai taloudellisista resursseista, jotka kuuluvat niille taikka ovat niiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa, sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa kyseiset varat tai taloudelliset resurssit sijaitsevat; ja b) tehtävä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tällaisten tietojen todentamisessa. 3. Edellä olevan 2 kohdan noudattamatta jättäminen katsotaan 1 kohdassa tarkoitetuksi osallistumiseksi toimiin, jonka tavoitteena tai seurauksena on 2 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden kiertäminen.”

²⁶ Ks. edellinen alaviite.

²⁷ Asetuksen (EU) N:o 269/2014 8 artiklan 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna: ”1. Sen estämättä, mitä asiaan liittyvissä ilmoitusvelvollisuutta, salassapitoa ja ammattisalaisuutta koskevissa säännöissä vahvistetaan, luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten on a) toimitettava asuin- tai sijaintijäsenvaltionsa toimivaltaiselle viranomaiselle sekä komissiolle joko suoraan tai asianomaisen jäsenvaltion välityksellä välittömästi kaikki tämän asetuksen noudattamista edistävät tiedot, kuten tiedot 2 artiklan mukaisesti jäädytetyistä tileistä ja varoista tai tiedot sellaisista unionin alueella sijaitsevista varoista ja taloudellisista resursseista, jotka kuuluvat liitteessä I luetelluille luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille taikka ovat näiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa ja joita jäädyttämiseen velvoitetut luonnolliset henkilöt, oikeushenkilöt, yhteisöt ja elimet eivät ole vielä käsitelleet jäädytettynä; ja b) tehtävä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa tällaisten tietojen todentamisessa.”

Vuonna 2021 antamassaan tiedonannossa *Euroopan talous- ja rahoitusjärjestelmä: lisää läpinäkyvyyttä, vakautta ja häiriönsietokykyä*²⁸ komissio toteaa, että unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpano ei ole niin yhtenäistä kaikkialla EU:ssa kuin sen pitäisi olla. Tämä vääristää sisämarkkinoita, sillä EU:n yritykset, myös ulkomaisten yritysten EU:hun sijoittautuneet tytäryhtiöt, pystyvät löytämään tapoja kiertää rajoittavia toimenpiteitä. Lisäksi tämä aiheuttaa epävarmuutta toimijoiden keskuudessa. Epäjohdonmukainen täytäntöönpano heikentää unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokkuutta ja EU:n kykyä puhua yhdellä äänellä. Muiden aloitteiden ohella tämä strategia edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä sen varmistamiseksi, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättävät kansalliset seuraamukset ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Teknisen tuen väline

Teknisen tuen välineen²⁹ avulla komissio antaa jäsenvaltioille tukea valmiuksien kehittämiseksi ja teknistä neuvontaa rajoittavien toimenpiteiden täytäntöön panemiseksi.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

Nämä rikollisuuden alat ovat seuraavat: terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus. Rikollisuudessa tapahtuneen kehityksen perusteella neuvosto voi tehdä päätöksen, jolla määrittellään muita rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitetut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Neuvoston päätöksen 2022/2332³⁰ hyväksymisen jälkeen SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa lueteltuihin rikollisuuden aloihin sisältyy nyt myös unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen. Tämän ansiosta komissio on voinut tehdä tämän direktiiviehdotuksen.

• Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)

Tämän direktiivin tavoitteena on varmistaa yhteiset määritelmät unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyville rikoksille ja se, että näiden toimenpiteiden rikkomisesta voidaan määrätä tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia rikosoikeudellisia seuraamuksia.

²⁸ COM(2021) 32 final, 19.1.2021.

²⁹ Commission Implementing Decision of 9.3.2022 on the financing of the Technical Support Instrument and adoption of the work programme for 2022, C(2022) 1379 final, 9.3.2022.

³⁰ Neuvoston päätös (EU) 2022/2332, annettu 28 päivänä marraskuuta 2022, unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen määrittämisestä rikollisuuden alaksi, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset. ST/10287/2022/REV/1, EUVL L 308, 29.11.2022, s. 18–21.

Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan voi saavuttaa näitä tavoitteita yksin, mitä käsitellään seuraavissa kappaleissa tarkemmin. Tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin EU:n tasolla, kun otetaan huomioon kyseessä olevan toiminnan suuruusluokka ja vaikutukset. Lisäksi on muistettava, että tämä toiminta on luontaisesti rajatylittävää, ja se saattaa heikentää mahdollisuuksia saavuttaa EU:n tavoitteet, joihin kuuluvat esimerkiksi kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttäminen ja EU:n yhteisten arvojen vaaliminen. Näin ollen EU voi hyväksyä tarvittavia toimenpiteitä SEU-sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti.

Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen on erityisen vakava rikollisuuden ala, koska se voi lisätä kansainväliseen rauhaan ja turvallisuuteen kohdistuvia uhkia, heikentää demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien lujittamista ja tukemista ja aiheuttaa merkittäviä taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä vahinkoja. Tällaisten rikkomisten takia yksityishenkilöt ja yhteisöt, joiden varat on jäädytetty tai joiden toimia on rajoitettu, pystyvät edelleen käyttämään varojaan, jolloin näiden rajoittavien toimenpiteiden tavoitteita ei saavuteta. Vastaavasti ne rahavarat, jotka saadaan, kun käydään kauppaa tavaroilla ja luonnonvarojilla unionin rajoittavia toimenpiteitä rikkoen, voivat johtaa siihen, että näiden rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevilla järjestelmillä on edelleen käytettävissään varoja (esim. aseiden ostamiseen), joiden avulla ne voivat ylläpitää sortotoimia ja jatkaa vakavien rikosten tekemistä. Kaupankäyntiin liittyvien unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen voi myös lisätä luonnonvarojen laiton hyödyntämistä rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevilla lainkäyttöalueilla.

Lisäksi jäsenvaltioiden hallinto- ja/tai rikoslainsäädännössä on hyvin erilaisia määritelmiä ja seuraamuksia unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että samasta rikkomisesta voidaan määrätä erilaisia seuraamuksia, jotka voidaan panna täytäntöön eri tasoilla. Nämä erot ovat esteenä rajoittavia toimenpiteitä koskevan unionin politiikan johdonmukaiselle soveltamiselle. Tämä voi johtaa jopa siihen, että rikoksentekijät alkavat harrastaa oikeuspaikkakeinottelua, ja viime kädessä voi olla, etteivät he saa lainkaan rangaistusta, jos he päättävät harjoittaa toimintaansa jäsenvaltioissa, joissa määrätään lievempiä rangaistuksia tai joiden tiedetään olevan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvissä syytetoimissa sallivampia kuin muualla. Tämä heikentää rajoittavien toimenpiteiden tehokkuutta ja niiden täytäntöönpanoa unionin tasolla. Tällaisessa tilanteessa piilee riski siitä, että EU:n tavoitteet, kuten kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttäminen ja EU:n yhteisten arvojen vaaliminen, tehdään tyhjäksi. Siksi on erityisen tärkeää, että unionin tasolla toteutetaan yhteisiä toimia, joilla puututaan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen rikosoikeudellisin keinoin.

Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisella on myös selvä ja joskus jopa luontainen rajatylittävä ulottuvuus. Näihin rikkomisiin syyllistyvät yleensä luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka toimivat maailmanlaajuisesti, mutta joissakin tapauksissa rajojen yli tapahtuva toiminta nimenomaisesti kielletään unionin rajoittavilla toimenpiteillä (esimerkiksi pankkipalveluja koskevilla rajoituksilla). Rajoittavien toimenpiteiden rikkominen on siis rajatylittävää toimintaa, ja siksi tarvitaan yhteisiä rajatylittäviä vastatoimia EU:n tasolla.

Yhdenmukaistaminen tehostaisi myös unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättävien seuraamusten pelotevaikutusta.

- **Suhteellisuusperiaate**

SEU-sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi. Rikosten määritelmien ja rikosoikeudellisten seuraamusten tyyppien ja tasojen lähentäminen on rajattu

siihen, mikä on tarpeen, jotta voidaan tehokkaasti puuttua unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen jäsenvaltioissa. Direktiiviin on sisällytetty tutkintakeinojen käyttöä ja tiedonvaihtoa koskevia toimenpiteitä vain siinä määrin mikä on tarpeen, jotta ehdotettu rikosoikeudellinen kehys toimisi tehokkaasti.

- **Toimintatavan valinta**

SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Jäsenvaltioiden kohdennetut kuulemiset pidettiin rikosoikeusyhteistyöryhmässä (COPEN) (8. syyskuuta 2022), Europolissa (5. syyskuuta) ja Eurojustissa (13. syyskuuta). Oikeus- ja kuluttaja-asoiden pääosasto (JUST) järjesti myös perusteelliset keskustelut EU:n kriminaalipolitiikkaa käsittelevän asiantuntijaryhmän jäsenten kanssa (16. syyskuuta). Nämä kuulemiset perustuivat komission kyselyyn, joka sisälsi kysymyksiä rikoksista, seuraamuksista, lainkäyttövaltaa koskevista säännöistä sekä rajatylittävää yhteistyötä koskevista säännöksistä, jotka on määrä sisällyttää tulevaan direktiiviin.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Sen jälkeen kun Venäjä oli hyökännyt Ukrainaan, komissio perusti jäädyttämisen- ja takavarikointityöryhmän maaliskuun 2022 alussa. Sen tavoitteena on varmistaa jäsenvaltioiden välinen koordinointi venäläisiin ja valkovenäläisiin yksityishenkilöihin ja yrityksiin kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanossa ja selvittää unionin rajoittavien toimenpiteiden ja rikosoikeudellisten toimenpiteiden välistä suhdetta. Tämän näkemystenvaihdon yhteydessä pidettiin kokouksia rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, Europolin, Eurojustin ja joukkotuhontaa käsittelevän verkoston³¹ kanssa (verkoston sihteeristö toimii Eurojustin yhteydessä).

Jäädyttämisen- ja takavarikointityöryhmässä on alatyöryhmä, jonka tehtävänä on edistää unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanon lujittamista. Alatyöryhmä käsittelee erityisesti kansallisten viranomaisten esittämiä kysymyksiä ja selvittää mahdollisia keinoja tunnistaa varat ennakoivasti. Jäsenvaltioiden kansallisesti toimivaltaisten viranomaisten edustajat osallistuvat tämän alatyöryhmän työskentelyyn. Tämän alatyöryhmän näkemystenvaihdon yhteydessä viitattiin lukuisiin tilanteisiin, joissa oli ollut vaikeuksia saattaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen osallistuneet yksityishenkilöt ja oikeushenkilöt vastuuseen teoistaan. Näiden keskustelujen osallistujat ilmaisivat myös kannattavansa yhteistä rikosoikeudellista lähestymistapaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen.

³¹ Eurojust, joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, ks. <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/practitioner-networks/genocide-network?msclid=de6a1668cf6011eca5681e93e0033be2>.

Tällaisen yhteisen lähestymistavan tarvetta puoltavaa näyttöä esitetään varsinkin joukkotuhontaa käsittelevän verkoston raportissa, joka on julkaistu joulukuussa 2021.³² Raportissa korostetaan tarvetta säätää unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen rangaistavaksi sen varmistamiseksi, että tällaisiin rikkomisiin syyllistyneet yksityishenkilöt tai oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen teoistaan.³³ Lisäksi raportissa todetaan, että syytteiden nostaminen pakotteiden rikkomisesta voi toimia eräänlaisena turvaverkkona, jolla vältetään rankaisemattomuus, etenkin merkittävien kansainvälisten rikosten yhteydessä.³⁴

Myös jäädyttämis- ja takavarikointityöryhmässä käydyt keskustelut sekä rikostutkintoja että menetetyksi tuomitsemista koskevien parhaiden käytäntöjen vaihdosta osoittivat, miten tärkeää ennakoiva lähestymistapa ja koordinointi ovat unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten työssä. Rahanpesun selvittelykeskusten, lainvalvontaviranomaisten ja tulliviranomaisten sekä kansainvälisten kumppaneiden, kansalaisyhteiskunnan edustajien ja tutkivien toimittajien olisi tehtävä yhteistyötä ja vaihdettava tietoja, jotta saadaan johtolankoja, joiden perusteella lainvalvontaviranomaiset voivat aloittaa tutkinnan.

Komissio kuuli myös EU:n kriminaalipolitiikkaa käsittelevää asiantuntijaryhmäänsä³⁵ 13. toukokuuta ja 16. syyskuuta 2022. Ryhmä piti ajatusta määritelmien ja seuraamusten yhdenmukaistamisesta EU:n tasolla yleisesti ottaen hyvänä ja esitti kantansa rikoksiin, seuraamuksiin, lainkäyttövaltaa koskeviin sääntöihin ja rajatylittävään yhteistyöhön liittyvistä näkökohdista.

• Vaikutustenarviointi

Tämän direktiiviehdotuksen tavoitteena on lähentää unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä. Se on jatkoa neuvoston päätökselle (EU) 2022/2332 unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen määrittelemisestä rikollisuuden alaksi, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut edellytykset.³⁶

Euroopan komission 25. toukokuuta 2022 esittämään ehdotukseen neuvoston päätökseksi³⁷ liittyi tiedonanto *Kohti unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen rikosoikeudellisista seuraamuksista annettavaa direktiiviä*³⁸. Koska unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen osallistuneet yksityishenkilöt ja oikeushenkilöt on kiireesti saatettava vastuuseen teoistaan, tämän tiedonannon liitteessä määriteltiin jo tärkeimmät asiat, jotka unionin

³² Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Expert Report on Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021.

³³ Ks. edellinen alaviite, s. 4.

³⁴ Ks. edellinen alaviite, s. 26.

³⁵ Euroopan komissio, EU:n kriminaalipolitiikkaa käsittelevä asiantuntijaryhmä, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2760&msclid=56005123cfaf11ec8de3edb643537b59>.

³⁶ Ks. edellä alaviite 30.

³⁷ Euroopan komissio, ehdotus neuvoston päätökseksi unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen lisäämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikollisuuden aloihin, COM(2022) 247, 25.5.2022.

³⁸ Euroopan komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle, *Kohti unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen rikosoikeudellisista seuraamuksista annettavaa direktiiviä*, COM(2022) 249, 25.5.2022.

rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättäviä rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevaan tulevaan direktiiviin olisi sisällytettävä.

Sekundaarilainsäädännön antamisen kiireellisyyttä korostetaan myös neuvoston päätöksessä (EU) 2022/2332 unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen määrittelemisestä rikollisuuden alaksi, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset.³⁹

Tästä syystä vaikutustenarviointia ei ole tehty.

• Perusoikeudet

Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa⁴⁰, jäljempänä 'perusoikeuskirja', määritettyjä periaatteita. Direktiivillä varmistetaan perusoikeuskirjan seuraavien määräysten noudattaminen: oikeus vapauteen ja turvallisuuteen (6 artikla); oikeus henkilötietojen suojaan (8 artikla); elinkeinovapaus (16 artikla); omistusoikeus (17 artikla); oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (47 artikla); syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen (48 artikla); laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate (49 artikla); kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta (50 artikla).

Tämä direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä perusoikeuksia kunnioittaen. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti varmistettava, että rikosoikeudellisten ja hallinnollisten seuraamusten määräämisessä noudatetaan perusoikeuskirjan periaatteita, myös oikeutta olla todistamatta itseään vastaan, oikeutta vaieta sekä kieltoa syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia kunnioitetaan. Tältä osin tämän direktiivin mukaiset velvoitteet eivät vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteisiin, jotka johtuvat prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä koskevasta EU:n lainsäädännöstä. Tämä direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä rajoittamatta ilmoitusvelvollisuutta, salassapitovelvollisuutta ja ammattisalaisuutta koskevien sääntöjen soveltamista.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tästä ehdotuksesta jäsenvaltioille ja komissiolle aiheutuvat talousarviovaikutukset ovat vähäiset. Tarkemmat tiedot komissiolle aiheutuvista taloudellisista vaikutuksista ovat säädökseen liittyvässä rahoitus selvityksessä, joka on tämän lainsäädäntöpakedin liitteenä.

Kuten tämän ehdotuksen 19 artiklan 1 ja 4 kohdassa säädetään, komissiolle asetetaan joitakin raportointivelvoitteita. Kahden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt, komission on laadittava kertomus siitä, miten jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi. Viiden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on

³⁹ Ks. edellä alaviite 30; johdanto-osan 24 kappale: ”Jotta voidaan kiireellisesti antaa sekundaarilainsäädäntöä, jossa säädetään unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt, tämän päätöksen olisi tultava voimaan kiireellisesti sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*”.

⁴⁰ Euroopan unionin perusoikeuskirja, EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391–407.

päättynyt, komission on tehtävä selvitys direktiivin vaikuttavuudesta, jotta voidaan arvioida sen tuottamaa lisäarvoa. Jälkimmäinen kertomus laaditaan vasta nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen päättymisen jälkeen.

Ensimmäisessä kertomuksessa tarkastellaan sitä, miten jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Toinen kertomus, joka komission on laadittava, on selvitys, jossa arvioidaan direktiivin vaikuttavuutta määritettyjen indikaattorien avulla.

Lisäksi säädösehdotukseen liittyvässä rahoitus selvityksessä eritellään 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskevien tilastojen keräämisestä ja analysoinnista aiheutuvat kustannukset. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tilastot komissiolle vuosittain tämän ehdotuksen 19 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan mukaisesti.

Komissiolle aiheutuvien kustannusten lisäksi ehdotuksesta aiheutuu vähäisiä taloudellisia vaikutuksia myös jäsenvaltioille. Nämä taloudelliset vaikutukset voidaan jakaa kolmeen osaan.

- (1) Tämän ehdotuksen 15 artiklassa säädetyn mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen kohdistuvien rikosten tutkintaa varten on oltava saatavilla tehokkaita tutkintakeinoja.
- (2) Tämän ehdotuksen 13 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava koordinointi ja yhteistyö strategisella ja operatiivisella tasolla kaikkien unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten estämiseen, tutkintaan ja syytteenpanoon osallistuvien toimivaltaisten viranomaistensa välillä.
- (3) Jäsenvaltioille aiheutuu jonkin verran kustannuksia edellä mainitusta velvoitteesta toimittaa vuosittain tilastoja 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista rikoksista. Tällä hetkellä saatavilla ei kuitenkaan ole riittävästi tietoa, jotta asiaan liittyvistä kustannuksista voitaisiin tehdä tarkka kustannusarvio.

5. LISÄTIEDOT

• Täytäntöönpanosuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Jäsenvaltioilla on direktiivin voimaantulon jälkeen kuusi kuukautta aikaa saattaa se osaksi kansallista lainsäädäntöään. Kahden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt, komission on laadittava kertomus siitä, miten jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi. Viiden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt, komission on tehtävä selvitys direktiivin vaikuttavuudesta, jotta voidaan arvioida sen tuottamaa lisäarvoa.

• Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset

1 artikla: Kohde

Tässä säännöksessä määritetään tämän direktiivin tarkoitus, erityisesti sen tavoite varmistaa unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen.

2 artikla: Soveltamisala ja määritelmät

Tässä säännöksessä määritetään direktiivin soveltamisala. Sitä sovelletaan unionin rajoittaviin toimenpiteisiin, joita EU on määrännyt SEU-sopimuksen 29 artiklan tai SEUT-sopimuksen 215 artiklan perusteella. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi varojen ja taloudellisten

resurssien jäädyttäminen ja niiden saataville asettamista koskevat kiellot sekä maahanpääsyä Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle tai kauttakulkua Euroopan unionin jäsenvaltion alueen kautta koskevat kiellot, alakohtaiset taloudelliset toimenpiteet ja aseidenvientikiellot. Lisäksi tässä säännöksessä esitetään direktiivissä käytettyjen ilmausten, kuten ”nimetty henkilö, yhteisö tai elin”, ”varat” ja ”taloudelliset resurssit”, määritelmät.

3 artikla: Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen

Tässä säännöksessä kuvataan tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat rikokset. Rikoksiin luetaan unionin rajoittaviin toimenpiteisiin kuuluvien kieltojen ja rajoitusten rikkomiset, unionin rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseen tähtäävä menettely⁴¹ sekä toimivaltaisten viranomaisten sellaisten toimien toteuttamiseen myöntämien lupien ehtojen rikkominen, jotka on muutoin kielletty rajoittavilla toimenpiteillä. Näitä rikoksia ei tule ymmärtää niin, että niillä asetettaisiin luonnollisille henkilöille velvoitteita, jotka ovat vastoin perusoikeuskirjassa ja direktiivissä (EU) 2016/343⁴² vahvistettua oikeutta olla todistamatta itseään vastaan ja vaieta. Ne eivät myöskään vaikuta ilmoittamisvelvollisuutta, salassapitovelvollisuutta ja ammattisalaisuutta koskevien sääntöjen soveltamiseen.

Sellaisia toimia ei säädetä rangaistavaksi, jotka liittyvät nimettyjen luonnollisten henkilöiden henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen, päivittäin käytettävien tavaroiden ja palvelujen (esimerkiksi elintarvikkeiden sekä terveydenhoitotuotteiden ja -palvelujen) toimittamiseen taikka käteisvarojen toimittamiseen, kun se on selvästi rajattu näiden henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden täyttämiseen. Myös tällaisista toimista ilmoittamatta jättäminen jää rangaistavuuden ulkopuolelle. Humanitaarisen avun toimittamista hädänalaisille ihmisille ei niin ikään säädetä rangaistavaksi. Tällaista humanitaarista apua on annettava tiukasti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti, ja siihen voi sisältyä etenkin elintarvikkeita ja ravitsemuspalveluja, suojaa, terveydenhuoltoa sekä vesi- ja sanitaatiopalveluja. Jäsenvaltioiden olisi tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä otettava huomioon myös se, että kansainvälinen humanitaarinen oikeus (jota sovelletaan aseellisiin konflikteihin) edellyttää, ettei rajoittavilla toimenpiteillä saisi estää humanitaarisen avun toimittamista puolueettomuuden, humanisuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden peruseriaatteiden mukaisesti.⁴³

Tietty unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiset ovat myös rikoksia, jos ne täyttävät törkeän huolimattomuuden tunnusmerkit. Erityisesti oikeudellisten palvelujen, rahoituspalvelujen ja kaupankäyntipalvelujen alalla työskentelevien ammattilaisten on noudatettava huolellisuusvelvoitetta unionin rajoittaviin toimenpiteisiin kohdistuvien mahdollisten rikkomisten estämiseksi.

4 artikla: Yllyttäminen, avunanto ja yritys

Ehdotetun direktiivin 4 artiklassa säädetään 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin yllyttäminen, avunanto näissä rikoksissa ja tällaisten rikosten tekeminen rangaistavaksi. Myös yritykset tehdä 3 artiklassa lueteltuja rikoksia säädetään rangaistavaksi.

⁴¹ Ks. asetuksen (EU) N:o 269/2014, sellaisena kuin se on muutettuna, 8 ja 9 artikla.

⁴² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 65, 11.3.2016, s. 1).

⁴³ Komission tiedonanto *Commission guidance on the provision of humanitarian aid in compliance with EU restrictive measures (sanctions)*, C(2022) 4486, 30.6.2022.

5 artikla: Luonnollisten henkilöiden rikosoikeudelliset seuraamukset

Ehdotetun direktiivin 5 artiklassa säädetään vähimmäisvaatimuksista, joilla varmistetaan, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista rangaistaan tehokkailla, oikeasuhteisilla ja varoittavilla rikosoikeudellisilla seuraamuksilla. Ehdotuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot vahvistavat seuraamusten tasot ja tyypit unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyville rikoksille. Ehdotetussa luokituksessa otetaan huomioon rikosten vakavuus. Vakavammille rikoksille, joista olisi määrättävä enimmäisseuraamus eli vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus, on määritetty 100 000 euron rahamääräinen raja-arvo, jotta ne voidaan erotella lievemmistä rikoksista. Kuten edellä on mainittu, 14 jäsenvaltiossa vankeusrangaistus voi tätä nykyä olla enintään 2–5 vuotta. Kahdeksassa jäsenvaltiossa ovat mahdollisia 8–12 vuoden enimmäisrangaistukset.⁴⁴ Luonnollisia henkilöitä koskevissa rikosoikeudellisissa menettelyissä olisi oltava käytettävissä myös muita seuraamuksia tai toimenpiteitä, kuten sakkoja.

6 artikla: Oikeushenkilöiden vastuu

Ehdotetun direktiivin 6 artikla sisältää velvoitteet, joilla varmistetaan oikeushenkilöiden saattaminen vastuuseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, kun ne on tehty kyseisten oikeushenkilöiden hyväksi. Tässä artiklassa säädetään myös, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen sellaisesta valvontatehtävänsä tai määräysvallan käyttötehtävänsä laiminlyömisestä, jonka takia on ollut mahdollista tehdä 3 ja 4 artiklassa tarkoitettu rikos oikeushenkilön hyväksi. Oikeushenkilöiden vastuu ei saisi myöskään sulkea pois mahdollisuutta panna vireille rikosoikeudellinen menettely luonnollisia henkilöitä vastaan.

7 artikla: Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset

Ehdotetun direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraamuksista, joita sovelletaan tähän ehdotukseen sisältyviin rikoksiin osallistuneisiin oikeushenkilöihin. Jäsenvaltioita on erityisesti vaadittava toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan mukaan vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joita ovat esimerkiksi seuraavat: rikosoikeudelliset tai muut sakot; julkisen rahoituksen epääminen, myös kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen; kielto harjoittaa liiketoimintaa; rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen; tuomioistuimen valvontaan asettaminen; tuomioistuimen määräys purkaa oikeushenkilö ja rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen.

Lisäksi tässä artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöille, jotka hyötyvät muiden tekemistä unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä rikoksista, voidaan määrätä sakkoja, joiden enimmäismäärän olisi oltava vähintään viisi prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sakkopäätöksen tekemistä edeltävänä tilikautena. Oikeushenkilöiden vastuu ei sulje pois mahdollisuutta panna vireille rikosoikeudellinen menettely sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka syyllistyvät 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin.

⁴⁴ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, 5.2 kohta, s. 23.

8 artikla: Koventamisperusteet

Ehdotetun direktiivin 8 artiklassa säädetään koventamisperusteista, jotka on otettava huomioon, kun määrätään seuraamuksia 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista. Kaikkia seuraavia seikkoja on pidettävä koventamisperusteina: rikos on tehty osana neuvoston puitepäätyksessä 2008/841/YOS⁴⁵ tarkoitetun rikollisjärjestön toimintaa; rikoksen on tehnyt ammattimainen palveluntarjoaja ammatillisten velvollisuuksiensa vastaisesti; rikoksen on tehnyt virkamies tehtäviään suorittaessaan; ja rikoksen on tehnyt toinen henkilö julkista tehtävää suorittaessaan.

9 artikla: Lieventämisperuste

Ehdotetun direktiivin 9 artiklassa säädetään lieventämisperusteesta, joka on otettava huomioon, kun määrätään seuraamuksia 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista. Tästä on kyse tilanteissa, jossa rikoksentekijä toimittaa hallinto- tai oikeusviranomaisille tietoja, joita ne eivät muutoin olisi voineet saada, ja auttaa niitä i) tunnistamaan tai tuomaan oikeuden eteen muita rikoksentekijöitä; ja/tai ii) löytämään todisteita.

10 artikla: Jäädäyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen

Ehdotetun direktiivin 10 artiklassa selvennetään ”rikoshyödyn” käsitettä⁴⁶ etenkin tilanteissa, kun nimetty henkilö, yhteisö tai elin tekee tiettyjä 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan i ja ii luetelmakohdissa tarkoitettuja rikoksia rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseksi tai osallistuu niihin. Menetetyksi tuomitsemisen oikeasuhteisuutta on noudatettava jokaisessa yksittäistapauksessa.

11 artikla: Lainkäyttövaltaa koskevat säännöt

Ehdotetun direktiivin 11 artiklassa vahvistetaan lainkäyttövaltaa koskevat säännökset, joilla varmistetaan, että jäsenvaltiot ulottavat lainkäyttövaltansa ehdotuksessa tarkoitettuihin rikoksiin. Jäsenvaltioiden on ulotettava lainkäyttövaltansa rikoksiin, joita niiden alueelle sijoittautuneet oikeushenkilöt ovat tehneet, myös kun rikokset on tehty oikeushenkilön hyväksi liiketoiminnassa, jota on harjoitettu kokonaan tai osittain unionin alueella. Joukkotuhontaa käsittelevän verkoston vuoden 2021 raportissa mainitaan useita merkityksellisiä tapauksia⁴⁷, joissa johonkin jäsenvaltioon sijoittautuneet yritykset rikkovat rajoittavia toimenpiteitä EU:n ulkopuolisissa maissa. Lainkäyttövallan ulottaminen oikeushenkilöihin kokonaan tai osittain unionin alueella harjoitetun liiketoiminnan yhteydessä on erityisen tärkeää, jotta voidaan puuttua unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen. Sen avulla jäsenvaltiot voivat ryhtyä syytetoimiin sellaisen rikkomisen osalta, jolla on kytkös EU:hun mutta joka tehdään EU:n ulkopuolisesta maasta käsin ja/tai jonka tekevät muut kuin EU:n kansalaiset. Tällaisesta on kyse esimerkiksi viennissä EU:sta pakotteiden kohteena olevaan määränpäähän tai pakotteiden kohteena olevalle loppukäyttäjälle taikka varojen siirrossa EU:sta pakoteluettelossa mainitulle henkilölle.

⁴⁵ Neuvoston puitepäätyös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta, EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42–45.

⁴⁶ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta, COM(2022) 245, 25.5.2022, 3 artiklan 1 kohta: ””rikoshyödyllä” tarkoitetaan rikoksen välittömästi tai välillisesti tuottamaa taloudellista etua, joka muodostuu mistä tahansa omaisuudesta ja johon kuuluvat minkä tahansa rikoksen välittömästi tuottaman hyödyn myöhempi uudelleensijoittaminen tai muuntaminen ja mitkä tahansa taloudellista arvoa omaavat edut”.

⁴⁷ Joukkotuhontaa käsittelevä verkosto, *Expert Report on Prosecution of sanctions (restrictive measures) violations in national jurisdictions: a comparative analysis*, 2021, s. 14–20.

12 artikla: Vanhentumisajat

Ehdotetun direktiivin 12 artiklassa säädetään vanhentumisaikoja koskevat säännökset, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat tutkia tämän ehdotuksen mukaisia rikoksia, ryhtyä niiden osalta syytetoimiin ja antaa niistä tuomiot tietyn ajan kuluessa.

13 artikla: Toimivaltaisten viranomaisten välinen koordinointi ja yhteistyö jäsenvaltioissa

Tämä säännös velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan koordinoinnin ja yhteistyön strategisella ja operatiivisella tasolla kaikkien unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten estämiseen, tutkintaan ja syytteesenpanoon osallistuvien toimivaltaisten viranomaistensa välillä.

14 artikla: Rikoksista ilmoittaminen ja niiden henkilöiden suojeleminen, jotka ilmoittavat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä rikoksista tai jotka auttavat tutkinnassa

Tämä säännös koskee sellaisten väärinkäytösten paljastajien suojeleminen, jotka ilmoittavat tietoja tai toimittavat todisteita unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvää tutkintaa varten.

15 artikla: Tutkintakeinot

Tässä säännöksessä säädetään, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa tai syytetoimia varten käytettävissä on oltava tehokkaita tutkintakeinoja, esimerkiksi sellaisia, joita käytetään järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai muihin vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa.

16 artikla: Jäsenvaltioiden, komission, Europolin, Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston välinen yhteistyö

Tässä säännöksessä jäsenvaltioiden viranomaisia, Europolia, Eurojustia, Euroopan syyttäjänvirastoa ja komissiota kehoitetaan tekemään yhteistyötä toistensa kanssa toimivaltansa mukaisesti 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten torjumiseksi. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on myös jaettava tietoa käytännön kysymyksistä.

17 artikla: Direktiivin (EU) 2018/1673 muuttaminen

Tällä säännöksellä muutetaan rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (EU) 2018/1673⁴⁸ 2 artiklaa määrittämällä unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen ”rikolliseksi toiminnaksi”. Tästä seuraa, että direktiivin (EU) 2018/1673 3 artiklassa kuvattu rahanpesu, johon liittyy tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla rikoksilla saatua omaisuutta, on rikos.

18–21 artikla

Nämä artiklat sisältävät säännöksiä, jotka koskevat tämän direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä jäsenvaltioissa, jäsenvaltioiden raportointivelvoitetta, komission arviointi- ja raportointivelvoitetta sekä tämän direktiivin voimaantuloa ja osoitusta. Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen osallistuneet yksityishenkilöt ja oikeushenkilöt on

⁴⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin, PE/30/2018/REV/1, EUVL L 284, 12.11.2018, s. 22–30.

saatettava kiireesti vastuuseen teoistaan. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kuuden kuukauden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI**unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokkaan soveltamisen ja sisämarkkinoiden eheyden varmistamiseksi sekä korkean turvallisuustason saavuttamiseksi vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella on tarpeen vahvistaa vähimmäissäännöt, jotka koskevat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä.
- (2) Unionin rajoittavat toimenpiteet, kuten varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevat toimenpiteet, varojen ja taloudellisten resurssien saataville asettamista koskevat kiellot ja maahanpääsyä jäsenvaltion alueelle tai kauttakulkua jäsenvaltion alueen kautta koskevat kiellot sekä alakohtaiset taloudelliset toimenpiteet ja aseidenvientikiellot, ovat keskeinen väline Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 21 artiklassa vahvistettujen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi. Näitä tavoitteita ovat esimerkiksi unionin arvojen, turvallisuuden, riippumattomuuden ja koskemattomuuden turvaaminen, demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden lujittaminen ja tukeminen sekä kansainvälisen rauhan säilyttäminen, konfliktien estäminen ja kansainvälisen turvallisuuden lujittaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärien ja periaatteiden mukaisesti.
- (3) Unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi on tarpeen, että jäsenvaltioissa on käytössä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia näiden unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ja että niissä on vahvistettu velvoitteita, jotka koskevat esimerkiksi ilmoittamista. Lisäksi on tarpeen, että näitä seuraamuksia sovelletaan myös unionin rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseen.
- (4) Unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen edellyttää yhteisiä rikosoikeudellisia määritelmiä toiminnalle, jolla rikotaan unionin rajoittavia toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tällainen toiminta katsotaan rikokseksi, kun se tehdään tahallisesti tai kun se täyttää törkeän huolimattomuuden

tunnusmerkit, jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tiesi tai jos hänen/sen olisi pitänyt tietää, että tällainen toiminta rikkoo unionin rajoittavia toimenpiteitä.

- (5) Unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen edellyttää yhteisiä rikosoikeudellisia määritelmiä myös toiminnalle, jolla kierretään unionin rajoittavia toimenpiteitä.
- (6) Henkilöt, yhteisöt ja elimet, jotka on nimetty yksitellen unionin rajoittavissa toimenpiteissä ja jotka ovat näiden unionin rajoittavien toimenpiteiden kohteena, osallistuvat tällaiseen toimintaan usein yllyttäjinä ja avunantajina. Esimerkiksi se, että unionin rajoittavissa toimenpiteissä nimetyt henkilöt ja yhteisöt siirtävät varoja, omaisuutta tai taloudellisia resursseja kolmannelle osapuolelle unionin rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseksi, on yhä yleisempi käytäntö. Tämän vuoksi tällaista toimintaa pidetään rajoittavien toimenpiteiden kiertämisrikoksena, jonka osalta tässä direktiivissä säädetään lähentämisestä.
- (7) Tätä direktiiviä tulisi soveltaa jäsenvaltioiden määrittelemiin oikeusalan ammattilaisiin, ja heille tulisi määrätä velvoite ilmoittaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta, kun he tarjoavat palveluita ammatillisen toimintansa, kuten oikeudellisten palvelujen, rahoituspalvelujen ja kaupankäyntipalvelujen, yhteydessä. Kokemus on osoittanut, että on olemassa selvä riski siitä, että oikeusalan ammattilaisten palveluja käytetään väärin eli unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista varten. Olisi kuitenkin säädettävä poikkeuksista velvoitteeseen ilmoittaa tiedot, jotka on saatu rikosoikeudellisen menettelyn, hallinnollisen menettelyn tai välimiesmenettelyn yhteydessä ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana tai sen jälkeen taikka selvitettyä asiakkaan oikeudellista asemaa. Näin ollen näissä olosuhteissa annettavaan oikeudelliseen neuvontaan olisi sovellettava salassapitovelvollisuutta, paitsi jos oikeusalan ammattilainen osallistuu unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen, oikeudellista neuvontaa annetaan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista varten taikka jos oikeusalan ammattilainen tietää, että asiakas pyytää oikeudellista neuvontaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista varten. Tietoa voidaan saada objektiivisten tosiseikkojen perusteella.
- (8) Lisäksi unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen edellyttää yhteistä rikosoikeudellista määritelmää toiminnalle, jolla rikotaan toimivaltaisten viranomaisten myöntämien lupien mukaisesti sovellettavia ehtoja harjoittaa tiettyä toimintaa, joka on kielletty ilman tällaista lupaa tai jota on rajoitettu unionin rajoittavan toimenpiteen nojalla.
- (9) Rangaistavaksi säättämisen ulkopuolelle on syytä jättää toimet, jotka liittyvät nimettyjen luonnollisten henkilöiden henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen, päivittäin käytettävien tavaroiden ja palvelujen (esimerkiksi elintarvikkeiden sekä terveydenhuollon tuotteiden ja palvelujen) toimittamiseen taikka käteisvarojen toimittamiseen, kun se on selvästi rajattu näiden henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden täyttämiseen. Myös tällaisista toimista ilmoittamatta jättäminen olisi jätettävä rangaistavuuden ulkopuolelle. Lisäksi rangaistavuuden ulkopuolelle on aiheellista jättää humanitaarisen avun toimittaminen hädänalaisille ihmisille. Tällaista humanitaarista apua on annettava tiukasti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti, ja siihen voi sisältyä etenkin elintarvikkeita ja ravitsemuspalveluja, suojaa, terveydenhuoltoa sekä vesi- ja sanitaatiopalveluja. Jäsenvaltioiden olisi tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä otettava huomioon myös, että aseellisiin konflikteihin sovellettava kansainvälinen humanitaarinen oikeus edellyttää, ettei rajoittavilla toimenpiteillä saisi estää

humanitaarisen avun toimittamista puolueettomuuden, humanisuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden peruseriaatteiden mukaisesti.

- (10) Rikoksista määrättävien seuraamusten olisi oltava tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia. Siksi olisi määritettävä vähimmäistasot luonnollisten henkilöiden vankeusrangaistuksen enimmäispituudelle. Rikosoikeudellisissa menettelyissä olisi oltava käytettävissä myös muita seuraamuksia tai toimenpiteitä. Seuraamukseksi olisi voitava määrätä myös sakkoja, kun otetaan huomioon, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen johtuu yleisimmin taloudellisista syistä.
- (11) Koska unionin rajoittavia toimenpiteitä sovelletaan myös oikeushenkilöihin, myös oikeushenkilöt olisi voitava saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä rikoksista tämän direktiivin mukaisesti. Niiden jäsenvaltioiden, joiden kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä oikeushenkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta, olisi varmistettava, että niiden hallinnollisten seuraamusten järjestelmissä voidaan määrätä tyypeiltään ja tasoiltaan tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia seuraamuksia.
- (12) Määrättyjen seuraamusten lähentämistä ja seuraamusten tason vaikuttavuutta olisi edistettävä soveltamalla yhteisiä koventamisperusteita, jotka kuvastavat tehdyn rikoksen vakavuutta. Koventamisperusteiden olisi ymmärrettävä tarkoittavan joko tosiseikkoja, joiden perusteella kansallinen tuomari tai tuomioistuin voi määrätä samasta rikoksesta ankaramman rangaistuksen kuin ilman näitä tosiseikkoja, tai mahdollisuutta määrätä kumulatiivinen rangaistus useammasta rikoksesta seuraamuksen tason tiukentamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi säädettävä mahdollisuudesta soveltaa vähintään jompaakumpaa näistä koventamisperusteista niiden sääntöjen mukaisesti, jotka niiden oikeusjärjestelmässä on vahvistettu sovellettavaksi koventamisperusteiden osalta. Olisi kuitenkin jätettävä tuomarin tai tuomioistuimen päätettäväksi, määrätäänkö ankarampi rangaistus, kun otetaan huomioon kaikki yksittäistapaukseen liittyvät seikat.
- (13) Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kun rikosentekijä toimittaa toimivaltaisille viranomaisille tietoja, joita ne eivät muutoin olisi voineet saada, mikä auttaa niitä tunnistamaan tai tuomaan oikeuden eteen muita rikosentekijöitä tai löytämään todisteita, tällainen toiminta voidaan katsoa lieventämisperusteeksi.
- (14) Varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen, joka toteutetaan unionin rajoittavilla toimenpiteillä, on luonteeltaan hallinnollinen toimenpide. Siksi se olisi erotettava direktiivissä (EU) [...] [varojen takaisin hankinnasta ja menetetyksi tuomitsemisesta annettu direktiivi] tarkoitetuista, luonteeltaan rikosoikeudellisista jäädyttämistoimenpiteistä.
- (15) Rikoshyödyn käsitettä on selvennettävä etenkin siltä osin kuin on kyse tilanteista, joissa nimetty henkilö, yhteisö tai elin toteuttaa jonkin seuraavista teoista tai osallistuu niiden toteuttamiseen: i) nimetyn henkilön, yhteisön tai elimen omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevien varojen tai taloudellisten resurssien, jotka on jäädytettävä unionin rajoittavalla toimenpiteellä, peitteleminen siirtämällä nämä varat tai taloudelliset resurssit kolmannelle osapuolelle; tai ii) sen seikan salaaminen, että rajoittavien toimenpiteiden kohteena oleva henkilö, yhteisö tai elin on varojen tai taloudellisten resurssien todellinen omistaja tai edunsaaja, antamalla virheellisiä tai puutteellisia tietoja. Näissä tapauksissa nimetty henkilö, yhteisö tai elin voi tällaisen peittelyn tai salaamisen ansiosta jatkaa unionin rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien varojen tai taloudellisten resurssienkäyttämistä ja täysimääräistä hyödyntämistä tai luovuttaa ne. Tällaisia varoja tai taloudellisia resursseja olisi näin

ollen pidettävä direktiivissä (EU) [...] [*varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta annettu direktiivi*] tarkoitettuna rikoshyötynä, edellyttäen, että menetetyksi tuomitsemisessa noudatetaan oikeasuhteisuutta kussakin yksittäistapauksessa.

- (16) Kun otetaan huomioon tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa laitonta toimintaa harjoittavien rikoksentekijöiden maailmanlaajuinen toiminta sekä rikosten rajatylittävä luonne ja rajatylittävien tutkintojen mahdollisuus, jäsenvaltioiden olisi laajennettava lainkäyttövaltaansa, jotta tällaista toimintaa voidaan torjua tehokkaasti.
- (17) Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava vanhentumisaikoja koskevat säännöt, jotta ne voivat torjua unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyviä rikoksia tehokkaasti, rajoittamatta kuitenkaan sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamista, joissa ei määritetä tutkintaa, syytetoimia ja täytäntöönpanoa koskevia vanhentumisaikoja.
- (18) Jotta voidaan varmistaa tehokas, yhdenmukainen ja yhdenmukainen täytäntöönpanon valvontajärjestelmä, jäsenvaltioiden olisi organisoitava sisäinen yhteistyö ja viestintä kaikkien hallinnollisten ja rikosoikeudellisten täytäntöönpanoketjuun kuuluvien toimijoiden välillä.
- (19) Unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokkaan tutkinnan ja syytteenpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä Europolin, Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) välityksellä ja niiden kanssa. Näiden toimivaltaisten viranomaisten olisi myös jaettava keskenään ja komission kanssa tietoa käytännön kysymyksistä.
- (20) Väärinkäytösten paljastajat voivat antaa toimivaltaisille viranomaisille arvokasta tietoa unionin rajoittavien toimenpiteiden jo toteutetuista, meneillään olevista tai suunnitelluista rikkomisista sekä yrityksistä kiertää rajoittavia toimenpiteitä. Nämä tiedot voivat liittyä esimerkiksi seikkoihin, jotka koskevat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisia, rikkomisiin liittyviä olosuhteita sekä rikkomisiin osallistuvia yksityishenkilöitä, yrityksiä ja kolmansia maita. Sen vuoksi olisi varmistettava, että käytössä on asianmukaiset järjestelyt, joiden avulla nämä väärinkäytösten paljastajat voivat tehdä ilmoituksia toimivaltaisille viranomaisille ja joiden avulla heitä voidaan suojella kostotoimilta. Sitä varten olisi säädettävä, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ilmoittamiseen ja rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelemiseen sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2019/1937⁴⁹.
- (21) Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen tehokkaan tutkinnan ja syytteenpanon varmistamiseksi näiden toimenpiteiden tutkinnasta tai syytteenpanosta vastaavilla tahoilla olisi oltava mahdollisuus käyttää esimerkiksi niitä tutkintakeinoja, joita käytetään järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten torjunnassa. Tällaisten tutkintakeinojen käytön olisi oltava kansallisen lainsäädännön mukaisesti kohdennettua, ja siinä olisi otettava huomioon oikeasuhteisuuden periaate sekä tutkittavien rikosten luonne ja vakavuus ja kunnioitettava oikeutta henkilötietojen suojaan.

⁴⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17–56.

- (22) Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annettuun direktiiviin (EU) 2018/1673⁵⁰ tehtävällä muutoksella olisi varmistettava, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen katsotaan rahanpesun esirikokseksi kyseisen direktiivin mukaisesti.
- (23) Tämän direktiivin tavoitteita, jotka ovat yhteisten määritelmien varmistaminen unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyville rikoksille sekä mahdollisuus määrätä tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia rikosoikeudellisia seuraamuksia unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä vakavista rikoksista, ei voida saavuttaa riittävästi jäsenvaltioiden tasolla, vaan ne voidaan tämän direktiivin laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, kun otetaan huomioon, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen on luontaisesti rajatylittävää toimintaa ja että rikkomisella voidaan heikentää unionin tavoitteiden, kuten kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttämisen, saavuttamista ja unionin yhteisten arvojen vaalimista. Näin ollen unioni voi hyväksyä toimenpiteitä SEU-sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (24) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, myös oikeutta vapauteen ja turvallisuuteen, henkilötietojen suojaan, elinkeinovapautta, omistusoikeutta, oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettamaa ja oikeutta puolustukseen, mukaan lukien oikeus olla todistamatta itseään vastaan ja oikeus vaieta, laillisuusperiaatteita, mukaan lukien rikosoikeudellisten seuraamusten taannehtivuuskiellon periaate ja rikoksista määrättävien seuraamusten oikeasuhteisuuden periaate, sekä kaksoisrangaistavuuden kiellon periaatetta (*ne bis in idem*). Tällä direktiivillä pyritään varmistamaan, että kyseisiä oikeuksia ja periaatteita kunnioitetaan täysin, ja se olisi pantava täytäntöön tämän mukaisesti.
- (25) Jäsenvaltioiden olisi tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä lisäksi varmistettava, että epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia kunnioitetaan. Tältä osin tämän direktiivin mukaiset velvoitteet eivät vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteisiin, jotka perustuvat rikosoikeudellisissa menettelyissä noudatettavia prosessuaalisia oikeuksia koskevaan unionin lainsäädäntöön, etenkin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveihin 2010/64/EU⁵¹, 2012/13/EU⁵², 2013/48/EU⁵³, (EU) 2016/343⁵⁴, (EU) 2016/800⁵⁵ ja (EU) 2016/1919⁵⁶.

⁵⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin, PE/30/2018/REV/1, EUVL L 284, 12.11.2018, s. 22–30.

⁵¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁵² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1).

⁵³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevista menettelyistä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin (EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1).

- (26) Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen osallistuneet yksityishenkilöt ja oikeushenkilöt on saatettava kiireesti vastuuseen teoistaan, minkä vuoksi jäsenvaltioiden olisi saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kuuden kuukauden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta.
- (27) SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (28) [osallistumattomuus:] SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.
- TAI [osallistuminen:] SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti Irlanti on [... päivättyllä kirjeellä] ilmoittanut haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä.

2 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

- 1) Tätä direktiiviä sovelletaan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisiin. Tällaisia unionin rajoittavia toimenpiteitä ovat
- a) varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevat toimenpiteet;
 - b) varojen ja taloudellisten resurssien saataville asettamista koskevat kiellot;
 - c) jäsenvaltion alueelle maahantuloa tai kauttakulkua jäsenvaltion alueen kautta koskevat kiellot;

⁵⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 65, 11.3.2016, s. 1).

⁵⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 132, 21.5.2016, s. 1).

⁵⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1919, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille (EUVL L 297, 4.11.2016, s. 1).

- d) alakohtaiset taloudelliset ja rahoitukselliset toimenpiteet ja
- e) aseidenvientikiellot.

2) Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) 'unionin rajoittavilla toimenpiteillä' rajoittavia toimenpiteitä, joita unioni on hyväksynyt SEU-sopimuksen 29 artiklan tai SEUT-sopimuksen 215 artiklan nojalla;
- b) 'nimetyllä henkilöllä, yhteisöllä tai elimellä' niitä luonnollisia tai oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä, jotka ovat unionin rajoittavien toimenpiteiden, kuten varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämisen ja varojen ja taloudellisten resurssien saataville asettamista koskevan kiellon, kohteena;
- c) 'varoilla'
 - i) käteisvaroja, shekkejä, rahasaatavia, vekseleitä, maksumääräyksiä ja muita maksuvälineitä;
 - ii) talletuksia rahoituslaitoksissa tai muissa yhteisöissä, tileillä olevia rahavaroja, velkoja ja velkasitoumuksia;
 - iii) julkisesti ja yksityisesti myytäviä arvopapereita ja velkainstrumentteja, myös osakkeita ja osuuksia, arvopaperitodistuksia, joukkovelkakirjoja, omia vekseleitä, optiotodistuksia, debenttureja ja johdannaissopimuksia;
 - iv) korkoja, osinkoja tai muuta omaisuudesta saatavaa tai kertyvää tuloa tai arvoa;
 - v) luottoja, kuittausoikeuksia, takauksia, suoritustakuita tai muita rahoitussitoumuksia;
 - vi) rembursseja, konossementteja, kauppakirjoja;
 - vii) varoihin tai rahoituslähteisiin liittyvää osuutta osoittavia asiakirjoja;
 - viii) kryptovaroja;
- d) 'taloudellisilla resursseilla' kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta, joka ei ole varoja mutta jota voidaan käyttää varojen, tavaroiden ja palvelujen hankkimiseen;
- e) 'varojen jäädyttämisellä' toimia, joilla estetään kaikki sellainen varojen siirtäminen, kuljettaminen, muuntaminen, käyttö, käyttöön antaminen tai käsittely, joka muuttaisi niiden määrää, paljoutta, sijaintia, omistusta, hallintaa, luonnetta tai käyttötarkoitusta, taikka muut sellaiset muutokset, jotka mahdollistaisivat varojen käytön, mukaan luettuna omaisuudenhoito;
- f) 'taloudellisten resurssien jäädyttämisellä' toimia, joilla estetään niiden käyttäminen varojen, tavaroiden tai palvelujen hankkimiseen muun muassa niitä myymällä, vuokraamalla tai kiinnittämällä.

Unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen

- 1) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen katsotaan rikokseksi, mikäli se tehdään tahallisesti ja mikäli se kuuluu johonkin 2 kohdassa määritetyistä luokista.
- 2) Tätä direktiiviä sovellettaessa seuraavia toimia pidetään unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisena:
 - a) varojen tai taloudellisten resurssien asettaminen nimetyn henkilön, yhteisön tai elimen saataville tai hyödynnettäviksi unionin rajoittavalla toimenpiteellä määrättyä kieltoa rikkoen;
 - b) nimetyn henkilön, yhteisön tai elimen omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevien varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttämättä jättäminen rikkoen unionin rajoittavaan toimenpiteeseen perustuvaa velvoitetta jäädyttää varat tai taloudelliset resurssit ilman aiheetonta viivästystä;
 - c) nimettyjen luonnollisten henkilöiden jäsenvaltion alueelle pääsyn mahdollistaminen tai heidän kauttakulkunsa mahdollistaminen jäsenvaltion alueen kautta rikkoen unionin rajoittavaan toimenpiteeseen perustuvaa kieltoa;
 - d) sellaisiin liiketoimiin ryhtyminen kolmannen valtion, kolmannen valtion elinten, kolmannen valtion tai kolmannen valtion elinten omistuksessa tai määräysvallassa olevien yhteisöjen ja elinten kanssa, jotka on kielletty tai joita on rajoitettu unionin rajoittavilla toimenpiteillä;
 - e) kaupankäynti tavaroilla tai palveluilla, joiden tuonti, vienti, myynti, hankinta, siirto, passitus tai kuljetus on kielletty tai kun edellä lueteltuja toimia on rajoitettu unionin rajoittavilla toimenpiteillä, sekä näihin tavaroihin ja palveluihin liittyvien välityspalvelujen tai muiden palvelujen tarjoaminen;
 - f) sellaisen rahoitustoiminnan harjoittaminen, joka on kielletty tai jota on rajoitettu unionin rajoittavilla toimenpiteillä, esimerkiksi rahoitus ja rahoitustuki, sijoitusten ja sijoituspalvelujen tarjoaminen, siirtokelpoisten arvopapereiden ja rahamarkkinavälineiden liikkeeseenlaskeminen, talletusten vastaanottaminen, erikoistuneiden rahaliikenteen sanomanvälityspalvelujen tarjoaminen, setelikauppa, luottoluokituspalvelujen tarjoaminen, kryptovarojen ja -lompakoiden tarjoaminen;
 - g) muiden sellaisten palvelujen tarjoaminen, jotka on kielletty tai joita on rajoitettu unionin rajoittavilla toimenpiteillä, esimerkiksi oikeudelliset neuvontapalvelut, luottamuspalvelut, suhdetoimintapalvelut, laskentatoimen, tilintarkastus-, kirjanpito- ja veroneuvontapalvelut, liiketoiminnan ja liikkeenjohdon konsultointi, tietotekninen konsultointi, lähetystoimintapalvelut, arkkitehti- ja insinööripalvelut;
 - h) unionin rajoittavan toimenpiteen kiertäminen seuraavilla tavoilla:
 - i) nimetyn henkilön, yhteisön tai elimen omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevien varojen tai taloudellisten resurssien, jotka on jäädytettävä unionin rajoittavalla toimenpiteellä, peitteleminen siirtämällä nämä varat tai taloudelliset resurssit kolmannelle osapuolelle;

- ii) sen salaaminen, että rajoittavien toimenpiteiden kohteena oleva henkilö, yhteisö tai elin on varojen tai taloudellisten resurssien todellinen omistaja tai edunsaaja, antamalla virheellisiä tai puutteellisia tietoja;
 - iii) se, että nimetty henkilö, yhteisö tai elin jättää noudattamatta unionin rajoittavan toimenpiteen nojalla määrättyä velvoitetta ilmoittaa kaikki tiedot jäsenvaltion lainkäyttöalueella sijaitsevista varoista tai taloudellisista resursseista, jotka kuuluvat nimetylle henkilölle, yhteisölle tai elimelle tai ovat nimetyn henkilön, yhteisön tai elimen omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa;
 - iv) sen unionin rajoittavan toimenpiteen nojalla määrätyn velvoitteen noudattamatta jättäminen, jonka mukaan toimivaltaisille hallintoviranomaisille on viipymättä ilmoitettava jäädytetyistä varoista tai taloudellisista resursseista taikka jäsenvaltioiden alueella olevista varoista ja taloudellisista resursseista, jotka kuuluvat nimetyille henkilöille, yhteisöille tai elimille taikka jotka ovat nimettyjen henkilöiden, yhteisöjen tai elinten omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa ja joita ei ole jäädytetty;
 - v) yhteistyön laiminlyönti toimivaltaisten hallintoviranomaisten kanssa iii ja iv kohdassa mainittujen tietojen todentamiseksi viranomaisten perustellusta pyynnöstä;
- i) toimivaltaisten viranomaisten sellaiseen toimintaan myöntämien lupien mukaisesti sovellettavien ehtojen rikkominen tai niiden täyttymisen laiminlyönti, joka on kielletty tai jota on rajoitettu unionin rajoittavalla toimenpiteellä ilman tällaista lupaa.
- 3) Edellä 2 kohdan a–g alakohdassa tarkoitettu toiminta katsotaan rikokseksi myös, jos se täyttää törkeän huolimattomuuden tunnusmerkit.
- 4) Edellä olevassa 2 kohdassa ei aseteta luonnollisille henkilöille sellaisia velvoitteita, jotka ovat vastoin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja direktiivissä (EU) 2016/343 vahvistettua oikeutta olla todistamatta itseään vastaan ja vaieta.
- 5) Edellä oleva 2 kohta ei velvoita oikeusalan ammattilaisia ilmoittamaan tietoja, jotka on saatu yksinomaan rikosoikeudellisen menettelyn, hallinnollisen menettelyn tai välimiesmenettelyn yhteydessä ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana tai sen jälkeen taikka selvitettyä asiakkaan oikeudellista asemaa. Näissä olosuhteissa annettava oikeudellinen neuvonta kuuluu ammattisalaisuuden piiriin, paitsi jos oikeusalan ammattilainen osallistuu unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen, oikeudellista neuvontaa annetaan unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista varten taikka jos oikeusalan ammattilainen tietää, että asiakas pyytää oikeudellista neuvontaa unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomista varten.
- 6) Edellä olevia 1, 2 ja 3 kohtaa ei sovelleta
- toimiin, jotka liittyvät nimettyjen luonnollisten henkilöiden henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen, päivittäin käytettävien tavaroiden tai palvelujen (esimerkiksi elintarvikkeiden sekä terveydenhuollon tuotteiden ja palvelujen) toimittamiseen taikka käteisvarojen toimittamiseen, kun se on selvästi rajattu näiden henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden täyttämiseen,

- tällaisista toimista ilmoittamatta jättämiseen,
- hädänalaisille ihmisille toimitettuun humanitaariseen apuun.

4 artikla

Yllyttäminen, avunanto ja yritys

- 1) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin yllyttäminen ja avunanto niissä on rangaistava rikos.
- 2) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yritys tehdä jokin 3 artiklan 2 kohdan a–g alakohdassa, h alakohdan i ja ii luetelmakohdassa tai i alakohdassa tarkoitettu rikos on rikosoikeudellisesti rangaistava teko.

5 artikla

Luonnollisten henkilöiden rikosoikeudelliset seuraamukset

- 1) Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia.
- 2) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä enimmäisseuraamukseksi vankeusrangaistus.
- 3) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan iii, iv ja v luetelmakohdassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä enimmäisseuraamukseksi vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus, jos rikoksiin liittyvien varojen tai taloudellisten resurssien arvo on vähintään 100 000 euroa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään 100 000 euron raja voi täytyä myös 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan iii, iv ja v luetelmakohdassa tarkoitetuilla toisiinsa liittyvien rikosten sarjalla, jos rikosentekijä on sama.
- 4) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklan 2 kohdan a–g alakohdassa, h alakohdan i ja ii luetelmakohdassa sekä i alakohdassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä enimmäisseuraamukseksi vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus, jos rikoksiin liittyvien varojen tai taloudellisten resurssien arvo on vähintään 100 000 euroa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään 100 000 euron raja voi täytyä myös 3 artiklan 2 kohdan a–g alakohdassa, h alakohdan i ja ii luetelmakohdassa sekä i alakohdassa tarkoitetuilla toisiinsa liittyvien rikosten sarjalla, jos rikosentekijä on sama.
- 5) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollisille henkilöille, jotka ovat tehneet 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja rikoksia, voidaan määrätä myös muita seuraamuksia. Muiksi seuraamuksiksi on voitava määrätä myös sakkoja.

6 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

- 1) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimitielimen jäsenenä toimien henkilö, jonka johtava asema oikeushenkilössä perustuu
 - a) valtaan edustaa oikeushenkilöä;
 - b) valtuuteen tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta;
 - c) valtuuteen käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä.
- 2) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet myös sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen, jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu henkilö on laiminlyönyt valvontatehtävänsä tai määräysvallan käyttötehtävänsä siten, että kyseisen henkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä 3 tai 4 artiklassa tarkoitettun rikoksen kyseisen oikeushenkilön hyväksi.
- 3) Tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen oikeushenkilöiden vastuu ei sulje pois mahdollisuutta panna vireille rikosoikeudellinen menettely sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka syyllistyvät tai yllyttävät 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin tai toimivat niissä avunantajina.

7 artikla

Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset

- 1) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 7 artiklan nojalla vastuuseen saatetulle oikeushenkilölle määrätään tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin sisältyvät rikosoikeudelliset tai muut sakot, oikeuden menettäminen julkisiin etuuksiin tai tukiin, julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen, ja joihin voi sisältyä myös muita seuraamuksia, kuten
 - a) kielto harjoittaa liiketoimintaa;
 - b) rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;
 - c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;
 - d) tuomioistuimen määräys purkaa oikeushenkilö;
 - e) rikoksen tekemiseen käytettyjen laitosten sulkeminen.
- 2) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöille, jotka on saatettu 7 artiklan mukaisesti vastuuseen 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan iii–v luetelmakohdissa tarkoitetuista rikoksista, määrätään seuraamukseksi sakkoja, joiden enimmäismäärä on vähintään 1 prosentti oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sakkopäätöksen tekemistä edeltävänä tilikautena.
- 3) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöille, jotka on saatettu 7 artiklan mukaisesti vastuuseen 3 artiklan 2

kohdan a–f alakohdassa, h alakohdan i ja ii luetelmakohdassa ja i alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, määrätään seuraamukseksi sakkoja, joiden enimmäismäärä on vähintään 5 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sakkopäätöksen tekemistä edeltävänä tilikautena.

8 artikla

Koventamisperusteet

Siltä osin kuin seuraavat seikat eivät jo ole osa 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tunnusmerkistöä, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhtä tai useampaa seuraavista seikoista voidaan pitää koventamisperusteina:

- a) rikos on tehty osana neuvoston puitepäätöksessä 2008/841/YOS⁵⁷ tarkoitettun rikollisjärjestön toimintaa;
- b) rikoksen on tehnyt ammattimainen palveluntarjoaja ammatillisten velvollisuuksiensa vastaisesti;
- c) rikoksen on tehnyt virkamies tehtäviään suorittaessaan;
- d) rikoksen on tehnyt toinen henkilö julkista tehtävää suorittaessaan.

9 artikla

Lieventämisperuste

Jollei tämä jo ole unionin rajoittaviin toimenpiteisiin perustuva velvoite, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavaa seikkaa voidaan pitää lieventämisperusteena 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä:

- a) rikoksentekijä toimittaa toimivaltaisille viranomaisille tietoja, joita ne eivät muutoin olisi voineet saada, ja auttaa niitä tunnistamaan tai tuomaan oikeuden eteen muita rikoksentekijöitä;
- b) rikoksentekijä toimittaa toimivaltaisille viranomaisille tietoja, joita ne eivät muutoin olisi voineet saada, ja auttaa niitä löytämään todisteita.

10 artikla

Jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sellaisia varoja tai taloudellisia resursseja, joihin sovelletaan unionin rajoittavia toimenpiteitä, joiden osalta nimetty henkilö, yhteisö tai elin tekee 3 artiklan 2 kohdan h alakohdan i tai ii luetelmakohdassa tarkoitettun rikoksen tai osallistuu tällaiseen rikokseen, pidetään direktiivissä (EU) [.../...] [varojen takaisin Hankinnasta ja menetetyksi tuomitsemisesta annettu direktiivi] tarkoitettuna 'rikoshyötynä'.

⁵⁷ Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta, EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42–45.

11 artikla

Lainkäyttövaltaa koskevat säännöt

- 1) Jokaisen jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, kun
 - a) rikos on tehty kokonaan tai osittain jäsenvaltion alueella sen ilmatila mukaan lukien;
 - b) rikos on tehty jäsenvaltion lainkäyttövallan alaisessa ilma-aluksessa tai muussa aluksessa;
 - c) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen tai hänen vakituinen asuinpaikkansa on kyseisessä jäsenvaltiossa;
 - d) rikoksentekijä on jäsenvaltion virkamies, joka toimii virkatehtävässään;
 - e) rikos on tehty jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön hyväksi;
 - f) rikos on tehty sellaisen oikeushenkilön hyväksi, jonka harjoittama liiketoiminta tapahtuu kokonaan tai osittain jäsenvaltion alueella.
- 2) Jos 3 tai 4 artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu useamman kuin yhden jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, näiden jäsenvaltioiden on määritettävä yhteistyössä, mikä jäsenvaltio ottaa rikosoikeudelliset menettelyt hoitaakseen. Tarvittaessa asia on annettava Eurojustin käsiteltäväksi neuvoston puitepäätöksen 2009/948/YOS⁵⁸ 12 artiklan mukaisesti.
- 3) Jäsenvaltioiden on toteutettava 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen tapausten osalta tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei niiden lainkäyttövallan käyttämisen ehtona ole se, että syyte voidaan nostaa vain uhrin rikoksen tekopaikassa tekemän ilmoituksen perusteella tai rikoksen tekopaikkana olevan jäsenvaltion ilmiannon perusteella.

12 artikla

Vanhentumisajat

- 1) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisen vanhentumisajan säätämiseksi, jonka puitteissa 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkinta, syytteenpano, oikeudenkäynti ja tuomioistuimen päätöksen tekeminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty, jotta niitä voidaan torjua tehokkaasti.
- 2) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta sellaisten 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten, joista voidaan määrätä enimmäisseuraamukseksi vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus, tutkinta, syytteenpano, oikeudenkäynti ja tuomioistuimen päätöksen tekeminen on mahdollista vähintään viiden vuoden ajan rikoksen tekemisestä.

⁵⁸ Neuvoston puitepätös 2009/948/YOS, tehty 30 päivänä marraskuuta 2009, rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta, EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42.

- 3) Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat määrittää vanhenemisajan, joka on lyhyempi kuin viisi vuotta mutta kuitenkin vähintään kolme vuotta, edellyttäen, että tämän ajan kulumisen voidaan katkaista tai keskeyttää määrättyjen toimien yhteydessä.
- 4) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joilla mahdollistetaan 3 tai 4 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta annetun
- a) yli vuoden kestävä vankeusrangaistuksen tai vaihtoehtoisesti
 - b) sellaisesta rikoksesta, josta määrättävä enimmäisseuraamus voi olla vähintään neljä vuotta vankeutta, määrätyn rangaistuksen

lopullisen tuomion mukainen täytäntöönpano vähintään viiden vuoden ajan lopullisen tuomion antamispäivästä. Tämä aika voi sisältää vanhentumisajan pidentämisiä, jotka johtuvat katkeamisesta tai keskeytymisestä.

13 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten välinen koordinointi ja yhteistyö jäsenvaltioissa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet asianmukaisten mekanismien perustamiseksi niiden kaikkien toimivaltaisten hallinto-, lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten välistä koordinointia ja yhteistyötä varten strategisilla ja operatiivisilla tasoilla.

Tällaisilla mekanismeilla on oltava vähintään seuraavat tavoitteet:

- a) yhteisten painopistealojen sekä rikosoikeudellisen ja hallinnollisen täytäntöönpanon suhdetta koskevan yhteisen tulkinnan varmistaminen;
- b) tietojenvaihto strategisilla ja operatiivisilla tasoilla varten;
- c) yksittäisiin tutkintoihin liittyvä kuuleminen;
- d) parhaiden käytäntöjen vaihto;
- e) unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten tutkintaa ja syytteenpanoa koskevien asioiden parissa työskentelevien toimijoiden verkostojen avustaminen.

14 artikla

Rikoksista ilmoittaminen ja niiden henkilöiden suojeleminen, jotka ilmoittavat unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvistä rikoksista tai jotka auttavat tutkinnassa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiivin (EU) 2019/1937⁵⁹ nojalla myönnettävää suojelua sovelletaan henkilöihin, jotka ilmoittavat tämän direktiivin 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista.

⁵⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17–56.

15 artikla

Tutkintakeinot

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa tai syytetoimia varten on käytettävissä tehokkaita tutkintakeinoja, esimerkiksi sellaisia, joita käytetään järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai muihin vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa.

16 artikla

Jäsenvaltioiden viranomaisten, komission, Europolin, Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston välinen yhteistyö

- 1) Rajoittamatta rajatylittävää yhteistyötä ja keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevien sääntöjen soveltamista jäsenvaltioiden viranomaisten, Europolin, Eurojustin, Euroopan syyttäjänviraston ja komission on tehtävä yhteistyötä toistensa kanssa toimivaltansa mukaisesti 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten torjumiseksi. Sitä varten komissio antaa ja tarvittaessa myös Europol ja Eurojust antavat teknistä ja operatiivista apua, jotta toimivaltaisten viranomaisten on helpompi koordinoida tutkintoja ja syytetoimia.
- 2) Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on myös vaihdettava komission ja muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa säännöllisesti tietoja käytännön kysymyksistä, erityisesti kiertämistavoista eli rakenteista, joilla varojen todellinen omistajuus ja määräysvalta salataan.

17 artikla

Direktiivin (EU) 2018/1673 muuttaminen

Lisätään direktiivin (EU) 2018/1673 2 artiklan 1 kohtaan seuraava alakohta:

”w) unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkominen”.

18 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

- 1) Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [julkaisutoimisto: lisätään tiedot – kuuden kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta]. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset toimenpiteet kirjallisina komissiolle.
- 2) Näissä jäsenvaltioiden määäämissä toimenpiteissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

19 artikla

Arviointi ja raportointi

- 1) Komissio antaa viimeistään [julkaisutoimisto: lisätään päivämäärä – kahden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tämän direktiivin noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kyseisen kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.
- 2) Jäsenvaltioiden on lähetettävä komissiolle vuosittain seuraavat 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskevat tilastot, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muissa unionin säädöksissä säädettyjen raportointivelvoitteiden soveltamista:
 - a) käynnistettyjen, hylättyjen, vapauttavaan tuomioon päättäneiden, langettavaan tuomioon päättäneiden ja meneillään olevien rikosoikeudellisten menettelyjen lukumäärä;
 - b) unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta määrättyjen seuraamusten tyypit ja tasot.
- 3) Jäsenvaltioiden on toimitettava 2 kohdassa tarkoitettut tilastotiedot komissiolle käyttämällä raportointityökaluja, jotka komissio on kehittänyt rajoittavia toimenpiteitä koskevaa raportointia varten.
- 4) Komissio arvioi tämän direktiivin vaikutusta viimeistään [julkaisutoimisto: lisätään päivämäärä – viiden vuoden kuluttua siitä, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt] ja toimittaa siitä kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kyseisen kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

20 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

21 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja